

07 JAN 2013

M i R A

Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo 02.01.13

Deres ref: 2012/6587

Høringsuttalelse vedrørende forslag til endringer i utlendingsforskriften (heving av underholdskravet).

MiRA Ressurssenter for minoritetskvinner takker for muligheten til å komme med merknader i forbindelse med endringer i kravet til sikret underhold i saker om familieinnvandring utenfor EØS-rettens område.

MiRA-Senteret er et ressurscenter og møtested for minoritetskvinner i alle aldre. Senterets virksomhet er tuftet på idealet om et likestilt samfunn der alle mennesker – uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, kultur og seksualitet – har like muligheter og rettigheter. MiRA-Senteret tilbyr også veiledning og krisehjelp til jenter og kvinner, og tilbyr forebyggende juridisk veiledning i samarbeid med advokat.

Utsiktede konsekvenser av ny utlendingslov, spesielt regelverket rundt familieinnvandring

I høringsnotatet informeres det om at departementet er i startfasen av en evalueringsprosess, hvor det skal vurderes om det er utsiktede eller urimelige virkninger av ny utlendingslov, spesielt innstramningene som er foretatt i underholdskravet ved familieinnvandring.

MiRA Ressurssenter for minoritetskvinner mener at en helhetlig evaluering av de siste års endringer i utlendingsloven er et svært viktig tiltak for å sikre at lovverket bidrar til økt rettssikkerhet og reell likestilling for alle borgere, og ikke legger unødige begrensninger på enkeltpersoners mulighet for å opprettholde eller etablere familieliv med den de selv har valgt å dele livet med.

MiRA-Senteret opplever at dagens regelverk med hensyn på familieinnvandring hindrer voksne mennesker fra å opprettholde eller evt. etablere et godt familieliv, bidrar til at barn vokser opp uten kontakt med en eller begge foreldre, stigmatiserer enkeltmennesker og grupper basert på kjønn og geografisk opprinnelse, i tillegg til å være en medvirkende faktor til at enkelte unge jenter og gutter velger bort studier til fordel for å tre inn i arbeidslivet på et tidlig tidspunkt.

Vi erfarer ikke at regelverkets negative ringvirkninger (som beskrevet ovenfor) oppveies av positive virkninger med hensyn på å hindre tvangsekteskap. Vår erfaring er at regelverket vanskeliggjør familielivet for svært mange mennesker, men er lite egnet i å hindre inngåelse av tvangsekteskap. Vi

mener at hverken et hevet underholdskrav eller innføring av en fire-årsregel (arbeid/utdanning) for inngåelse av ekteskap er noe godt tiltak for å hindre tvangsekteskap. De negative sideeffektene av regelverket, med hensyn på å hindre eller utsette familieetablering og familiegjenforening, fremstår som mye større enn det som oppnås med hensyn på forebygging av tvangsekteskap. Tvangsekteskap kan best forebygges gjennom holdningsskapende arbeid og styrking av unge jenters og gutters selvbevissthet og rettssikkerhet, ikke gjennom rigide reguleringer av familieinnvandring.

Anbefaling

På denne bakgrunn anbefaler vi at det ikke gjennomføres flere innstramminger i familieinnvandringsregelverket, før rapporten fra den planlagte evalueringen foreligger.

Vi anbefaler videre at grunnlaget for departementets evaluering, i tillegg til UDIs rapport, bør bestå av en kritisk vurdering av utlendingslovens reguleringsmekanismer for familiegjenforening, gjennomført av en uavhengig instans.

Komplisert regelverk

MiRA-Senteret er positive til at søknads- og saksbehandlingsprosessen forenkles gjennom endrede krav til dokumentasjon. Men vi er bekymret for at de øvrige endringene vil komplisere regelverket og bidra til større usikkerhet blant søkerne og en forlenget saksbehandlingstid.

Departementet anerkjenner, i høringsnotatet, at de foreslåtte endringene vil føre til en mer krevende saksbehandling. Dette vil igjen kunne medføre økt saksbehandlingstid og flere klager. Det overrasker oss derfor at det nå vurderes å komplisere regelverket ytterligere, uten at de positive effektene av en slik endring fremstår som nevneverdig store.

Dagens regelverk oppleves av mange som vanskelig å forholde seg til, og hyppige endringer gjør søknadsprosessen enda mer krevende for søker og referanseperson. Saksbehandlingstiden er lang, spesielt for familier med barn eller hvor mor er gravid, oppleves den lange saksbehandlingstiden, og medfølgende usikkerhet, som en stor belastning.

Saksbehandlingstiden, i saker hvor det ikke er tvil om at vilkårene for familieinnvandring er innfridd, ble i år redusert til 6 måneder. For mer kompliserte saker kan behandlingstiden være betydelig lengre. Reduksjonen i saksbehandlingstid for de enkleste sakene var en positiv endring, og vi håper for de berørtes del at saksbehandlingstiden på sikt kan reduseres enda mer. Gjennom vårt arbeid med krisehjelp og rådgivning har vi sett hvordan den lange ventetiden og usikkerheten med hensyn på fremtidig familieliv er en stor belastning for referansepersonen, både psykisk og rent praktisk.

Anbefaling

MiRA-Senteret anbefaler at ikke innføres et skille mellom familiegjenforening og familieetablering. Vi mener også at regelverket for familiegjenforening og -etablering, av hensyn til familienes samhold og de involvertes psykiske helse, bør myknes betraktelig opp heller enn strammes inn.

Heving av underholdskravet for tilfeller av familieetablering er urimelig

Departementet foreslår å innføre et skille mellom familiegjenforening i forbindelse med *familieetablering*, og familiegjenforening der familien var etablert *før* referansepersonen kom til Norge. For tilfeller av familieetablering, foreslås det å heve underholdskravet fra 88 til 95 prosent av lønnstrinn 19 i staten (fra 242 400 kr til 261 700).

MiRA-Senteret er bekymret for at en heving av underholdskravet vil hindre unge og/eller økonomisk vanskeligstilte kvinner til å stifte familie med den de ønsker å leve sammen med. Vi mener underholdskravet er urimelig høyt, spesielt når en tar i betraktning kravet om tidligere inntekt.

Med hensyn på kravet om tidligere inntekt, er det gjort visse oppmykninger ved å tillate at fødselspenger og sykepenger regnes med i inntektsgrunnlaget. Departementet har også varslet at det vil bli vurdert om arbeidsavklaringspenger skal kunne regnes med som inntekt, og vi anser dette som positivt.

Men både utbetaling av fødselspenger og utbetaling av sykepenger knyttes opp mot søkers tidligere deltakelse i arbeidslivet. Dersom sykdom eller graviditet oppstår tidlig i yrkeslivet, eller sykdommen vedvarer over tid, vil det ikke nødvendigvis bli utbetalt verken fødselspenger eller sykepenger.

Underholdskravet fremstår som en usosial ordning som rammer mennesker med lav sosioøkonomisk status uforholdsmessig hardt. Under vil vi gi noen eksempler på dette.

Arbeidsledighet, deltidsarbeid eller manglende arbeid som følge av sykdom. Det at en person arbeider deltid, eller ikke arbeider i det hele tatt, er ikke nødvendigvis resultat av at personen selv velger å være økonomisk avhengig av samfunnet eller familien. Fysiske eller psykiske helseproblemer, diskriminering i arbeidsmarkedet (kjønn, etnisitet, funksjonshemming med mer) og tidlig graviditet er flere faktorer som kan spille inn. Et eksempel er at en referanseperson som av helsemessige grunner har valgt å arbeide deltid, med dagens regelverk oppmuntres til å øke sin stillingsprosent (hvis mulig) for å oppfylle kravet; selv om dette skulle innebære at sannsynligheten for en fremtidig sykemelding øker.

Barn under studietiden. Det gjøres unntak fra kravet om tidligere inntekt dersom referansepersonen har vært under fulltids utdanning. Videre er det åpnet for at studiestøtte, i form av lån og stipend fra lånekassen, kan regnes med i inntektsgrunnlaget. Det vil således være mulig å tilfredsstille underholdskravet gjennom deltidsarbeid ved siden av avsluttende studier. I tilfeller hvor en kvinne blir gravid under studiene, har hun få eller ingen muligheter til å oppfylle underholdskravet uten å avbryte utdanningen. Deltidsarbeid, ved siden av studiene, fremstår som urealistisk både under svangerskapet og i småbarnsfasen når barnet er stort nok til å starte i barnehagen. Familiegjenforening med barnets far vil i slike tilfeller være av stor betydning ikke bare for parets mulighet til å være sammen, men også for barnets mulighet til å vokse opp med to foreldre og for mors mulighet til å fullføre utdannelsen.

Kvinner som får barn i en for mange vanskelig overgangsfase mellom studier og arbeidsliv, vil hverken kunne oppfylle kravet om tidligere inntekt/avgitte studiepoeng eller kvalifisere for fødselspenger. Deres manglende arbeidsmarkedstilknytning og status som aleneforsørger vil kunne gjøre det svært vanskelig å oppnå økonomisk selvstendighet. Et mer liberalt regelverk med hensyn på familiegjenforening vil kunne lette deres situasjon betraktelig.

MiRA-Senteret takker for muligheten til å komme med innspill, og håper at departementet vil ta hensyn til våre merknader.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Fakhra Salimi

Leder